

DET NYA PERSPEKTIVET

DET är symptomatiskt och för dagens värld avslöjande, att försvarsfrågan står i centrum för intresse och debatt. Berlinmötets uppenbara och blott alltför fullständiga misslyckande har på nytt aktualiserat frågan om den europeiska försvarsgemenskapen — den avgörande ratificeringen i Paris har plötsligt ryckt närmare och är ej längre en osäker möjlighet i en oviss framtid. Samtidigt signaleras i västs båda militära stöttepelare, USA och Storbritannien, en intensifierad verksamhet i syfte att till samma eller lägre kostnader ytterligare effektivisera det militära försvaret, främst genom ianspråktagande av de nyaste tekniska framstegen. Och i våra grannländer, Danmark och Norge, är man hårt upptagen av det tunga arbetet att bygga ut försvaret i enlighet med åtagandena inom Atlantunionen — med bl. a. 18 månaders första tjänstgöring för de värnpliktiga.

Här hemma motsvarade tydligen statsverkspropositionen, vad man i allmänhet hade räknat med i fråga om försvaret. I varje fall blev pressdebatten både lugn, förnöjsam och kort. Och det skall villigt erkännas, att försvarsministern även i år har visat gott handlag vid den svåra avvägningen mellan det önskade (och äskade) och det politiskt möjliga. Försvarskostnaderna stanna — vid väntat bifall av riksdagen — vid nästan precis samma siffror som under löpande budgetår. Men denna begränsning har vunnits genom ett par hårdhänta ingripanden, som varsla illa för framtiden. För att flygvapnet skulle kunna få sina i och för sig välmotiverade 100 milj. kr. för att möta de våldsamt stigande flygmaterielpriserna, har arméns anslag fått vidkännas två ytterst kännbara beskrningar. Sålunda har den så sent som av fjolårets riksdag antagna 10-årsplanen för anskaffning av tygmateriel och ammunition redan under andra året av sina tillvaro rubbats genom en godtycklig minskning med 30 milj. kronor. Och, vad ännu värre är, arméns repetitionsövningskontingent av värnpliktiga har, med »återhållsamhet» som angivet motiv, utan vidare minskats med 25 000 man — ett ingrepp i en mödosamt uppbyggd organisation, som får konsekvenser långt framåt. Härtill kommer den allt-

jämt mycket snäva anslagstilldelningen för både forsknings- och försöksverksamhet och fortifikatoriska anläggningar av skilda slag.

Trots de väldiga anslagssummorna måste slutsatsen därför bli, att årets försvarsproposition icke motsvarar utvecklingen i världen omkring oss. Försvarets andel av nationalinkomsten kommer åter att krypa ned under 5 %-strecket, medan motsvarande siffra utomlands som bekant överallt är större, ända upptill fyra gånger så stor. Och det svenska rikshushållet är ändå stabilare och rikare än de flesta. Allt tal om att vi inte skulle »ha råd» saknar bärande underlag.

Den nu pågående livliga försvarsdebatten har emellertid ett annat underlag än statsverkspropositionens siffror. I propositionen anges nämligen, att »överbefälhavaren har — — — låtit igångsätta vissa utredningar beträffande försvarskostnadernas storlek på längre sikt och den ur strategisk synpunkt lämpligaste avvägningen mellan de olika försvarsgrenarna». Och nu är man på sina håll redan i full färd med att samla bränsle till den väntade avvägningsdebatten. Argumenteringen är påfallande lättvindig och ensidig. Diskussionen har emellertid nyligen fått ett fastare underlag genom försvarsstabens med all rätt starkt uppmärksammade broschyr »Stridsmedel m/60». På 100 sidor får läsaren där saklig information om de s. k. nya vapnen, deras verkan och sannolika utveckling. Den starka utrymmesbegränsningen och den ofrånkomliga sekretessen ha tyvärr tvingat till en ibland väl stark förenkling i framställningen, men kvar står ett dominerande intryck av våldsamheten i den militärtekniska utvecklingen. Det är förvisso fruktansvärda förstörelsemedel, som avteckna sig i det nya perspektivet. Och tiden för deras praktiska användbarhet rycker allt närmare. Redan måste det anses säkert, att ett nytt storkrig kommer att föras med även atomvapen och radiologiska stridsmedel. Det måste stå klart för envar, att detta nya perspektiv också måste påverka vårt svenska försvar. Men hur än avvägningsfrågan mellan de militära försvarsgrenarna kan komma att lösas, är det i detta läge andra försvarsproblem som pocka på uppmärksamhet. Nu gäller det främst hemortens skydd och vårt folks psykiska och moraliska motståndskraft. Det är det hårt hållna civilförsvaret och det hittills försummade psykologiska försvaret, som nu stå i tur att rustas upp. Ansvaret härför vilar tyngst på inrikesministern. Det borde vara uteslutet, att värriksdagen får åtskiljas utan att ha tagit ställning till dessa problem.